

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr
																										3314

1. Obiekt

446/1

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JACKA I ŚW. KATARZYN

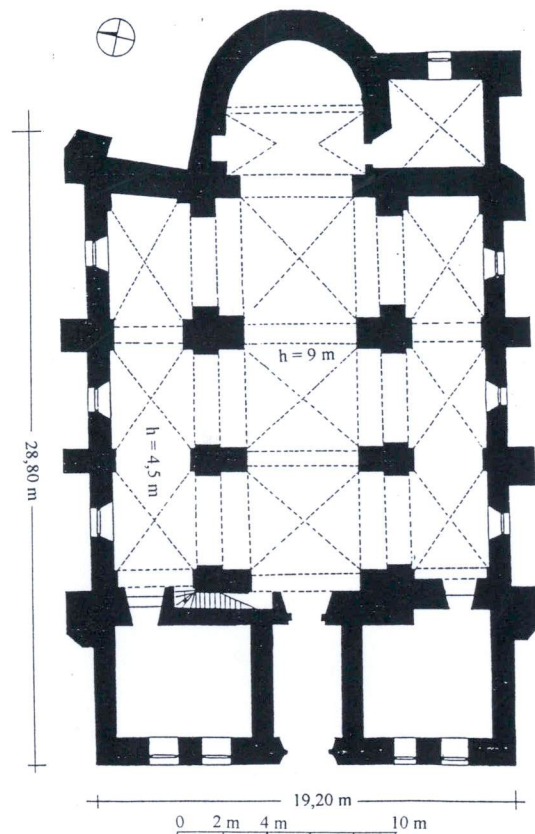
2. Czas powstania
XV w. ? (przebudowa w 1672)

3. Miejscowość

ODROWĄŻ

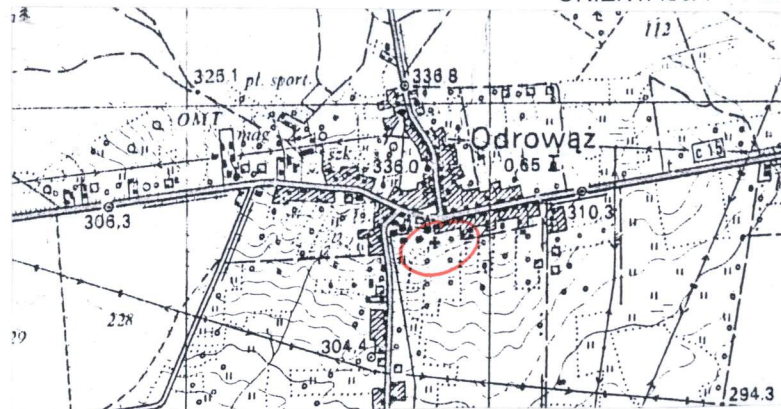
11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

RZUT KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO W ODROWĄŻU

WIDOK KOŚCIOŁA OD STRONY PD.-ZACH. (FASADA).

ORIENTACJA 1 : 25 000

4. Adres

Odrowąż, ul. Rynek 18, 26-220 Stąporków
Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Jacka
i św. Katarzyny

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo świętokrzyskie
powiat Końskie
gmina Stąporków

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Stary Odrowąż

7. Przynależność administracyjna przed
1999 r.
województwo kieleckie
gmina Stąporków

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Jacka
i Katarzyny, Odrowąż, ul. Rynek 18,
26-220 Stąporków

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr rej. 305
data 15.02.1967 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Odrawąż to najdawniejsza włość linii małopolskiej rodu Odrawążów. Stary Odrawąż wzmiankowany już w 1222 i 1223; w 1382 kupuje go Kmita z Wiśnicza od Jana Mymocza z Żelazowic. Kmita sprzedaje go potem Mikołajowi z Kurowa, biskupowi wrocławskiemu. W 1418 r. przechodzi w ręce Zbigniewa z Placzkowic a w 1440 r. za 500 grzywien - wraz z prawem patronatu kościoła parafialnego - do Piotra Odrawąża ze Sprowy. Jest to najstarsza wzmianka źródłowa potwierdzająca istnienie kościoła w O. (tradycja wiąże jego powstanie z XIII w.).

W czasach Jana Łaskiego - w 1521 r. - stał w O. kościół murowany p.w. św. Katarzyny, proboszczem był Jan z Bostowa.

W 1607 r. osada należała do Anny ze Sztembergów ks. Aleksandrowej Ostrojskiej, wojewodziny wołyńskiej, od ok. 1630 r. do 1785 r. wchodziła w skład rozległego klucza dóbr Tarłów.

W l. 1656 -1672 r. ks. Jan Michalski profesor Akademii Krakowskiej, nauczyciel młodych Tarłów, proboszcz w O. kościół wyremontował i przebudował, przesklepiając jego wnętrza, zdobiąc go sztukateriami. Sprowadził także do O. z krakowskiego kościoła św. Trójcy - obraz św. Jacka Odrawąża. Być może w kosztach odnowienia świątyni partycypował Jan Samuel Świdorski, chorąży pameński, marszałek konfederacji wojsk koronnych 1661 r., który na prośbę żony - Jadwigi z Dębińskich nawrócił się na katolicyzm (w kościele jest ich nagrobek z 1682 r. z herbami Jastrzębiec i Gryf). W 1669 r. miała miejsce konsekracja kościoła przez biskupa Oborskiego - pod wezwaniem św. Jacka Odrawąża.

W 1677 r. został zbudowany w kościele chór muzyczny z organami. W k. XVII w. zaczął się szerzyć kult obrazu św. Jacka w O., który uważano za łaskami słynący - najbardziej nasilony w XVIII w. - kiedy „wizerunek” był celem licznych pielgrzymek. Kult obrazu, który oficjalnie nigdy przez władze kościelne nie został uznany za cudowny, trwał aż do II wojny światowej.

W 1836 r. kościół był w złym stanie (spękane mury, nie-szczelne gotowe pokrycie dachu). W 1856 r. - za ks. Bajerkiewiczza - przebudowano fasadę, dostawiając od frontu przybudówkę na całą jej szerokość, w 1871 r. dachy pokryto blachą (ponownie w 1883 r.), w 1883 r. wzniesiono ową sygnaturę, wymieniono tynki, zakupiono nowe organy. W aneksie zach. - po stronie pd. urządzono kaplicę św. Mikołaja, w północnym - św. Sebastiana.

W 1910 r. wyremontowano zakrystię

Styl - kościół na zřbie późnogotyckim, wnętrze barokowe, przybudówka zach. neogotycka.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja : Kościół orientowany położony w pobliżu rynku d. miasteczka Odrawąż w gm. Stąporków, po jego stronie południowej. Zlokalizowany pośrodku placu - d. cmentarza przykościelnego, o planie wieloboku wydłużonego na osi wsch.-zach., usytuowanego na skłonie wzgórza, którego kulminacja znajduje się na pn.-zach. od centrum wsi. Wokół kościoła alejka procesyjna z płyt chodnikowych. W linii murowanego ogrodzenia po stronie pn.-zach. - dzwonnica, od pd.-wsch. - kostnica. W sąsiedztwie po stronie zachodniej - teren plebani, za murem południowym, na zboczu - pola uprawne. Kościół stanowi dominantę architektoniczną i jest bardzo dobrze eksponowany od strony południowej.

Materiał i konstrukcja : Kościół murowany z kamienia i cegły, obustronnie tynkowany, oszkarpowany. Więźba dachowa drewniana krokwiowo-jętkowa, węzły łączone na kolki, sygnatura - ośmiosłupowy stojak na gwiazdzistej podwalinie i podkładach, wsparty na belkach stropowych. Chór muzyczny drewniany wsparty na dwóch metalowych belkach. Okna dolnej kondygnacji - drewniane, pojedyncze, wielokwaterowe, przeważnie dwuskrzydłowe okratowane; górne - w nawie środkowej i w prezbiterium - pojedyncze metalowe. Drzwi drewniane. Pokrycie dachów i pobicie sygnatury z blachy ocynkowanej. Posadzka ceramiczna. W aneksie pn.-zach. - podłoga z desek. W nawie środkowej system ściennie-filarowy. Sklepienia kamienne: krzyżowe w zakrystii, w nawie głównej i dwóch wschodnich przęsłach naw bocznych (na gurtach) zaś w pozostałych przęsłach naw bocznych - krzyżowo-kolebkowe. Kolebka w przęśle prezbiterium (z lunetami) i w kruchcie frontowej o przekroju ostrołuku. Nad pomieszczeniami bocznymi w przybudówce zachodniej stropy drewniane, otynkowane z wyprawionymi sufitami. Schodki na chór muzyczny drewniane, trójbiegowe. Portal główny z przedsionka do nawy - kamienny. Na sklepieniach, gurtach, podłęczach arkad - dekoracja stiukowa o motywach roślinnych i geometrycznych. Przy dwóch ołtarzach bocznych - żeliwne balustradki.

Plan : Kościół orientowany, trójnawowy, bazylikowy, z jednoprzęsłowym prezbiterium zamkniętym półkolistą apsydą. Korpus nawowy trójprzęsłowy, zbliżony w planie do kwadratu, boczne nawy - dwukrotnie węższe od środkowej. Wnętrze prezbiterium nieco tylko węższe od nawy środkowej, z przęsłem z zewnątrz wpisanym w figurę trapezu równoramiennego, zwężającego się ku zamykającej go apsydzie. W narożnik między prezbiterium a nawę boczną pd. wbudowana zakrystia na planie zbliżonym do kwadratu. Od zach., na całej szerokości korpusu - symetrycznie rozplanowana prostokątna przybudówka, podzielona w planie na wąską kruchtę i dwa aneksy po bokach.

Bryła : Nawa główna i przęsło prezbiterium tworzą bryłę zbliżoną do prostopadłościanu o ściętych wschodnich narożnikach, z elewacją zach. szczytową, pod jednym dachem dwuspadowym, od wsch. przechodzącym w trójspadowy. Na jego kalenicy ośmioboczna sygnatura, z jednokondygnacyjną latarnią, pod dzwonowatym hełmem. Do tego prostopadłościanu od wsch. przylega niższa apsyda półcyldryczna pod osobnym daszkiem półstożkowym. Nawy boczne, dobudówka zachodnia i zakrystia o jednej wysokości, pod dachami też o zbliżonej wysokości, o pulpitarowej połączającej nawę główną z trzech stron, nad zakrystią przechodzącą w połącz. o spadku w stronę wsch.

Elewacje : otynkowane, frontowa i boczne - dwukondygnacyjne. Dolną tworzą ściany naw bocznych, dobudówki zach. i półszczytowa zakrystii - o zbliżonej wysokości, opięte od pd. i pn. szkarpami prawie pod wieńczący je gzyms podokapowy. **Fasada** - w dolnej kondygnacji pięcioosiowa, z wejściem na osi, z wszystkimi otworami arkadowymi, ostrołukowymi, ujętymi w analogiczne profilowane, nadwieszane opaski. Widoczna ściana frontowa nawy głównej - jednoosiowa, prostokątna; nad gzymsem kordonowym zwieńczona trójkątnym szczytem flankowanym po bokach cokolikami, na których sterczyny w formie ostrosłupów. Na szczycie fasady - ścinający ją cokolik zwieńczony krzyżem. Pod gzymsem kordonowym otwór okienny arkadowy, pod lukiem odcinkowym, dołem częściowo zasłonięty dachem dobudówki; w szczycie - prostokątne okienko szczelinowe.

c.d.wkładka nr 1.

14. Kubatura ok. 1760 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 500 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1959r. - badania tynków na obecność zabytkowych polichromii przeprowadził Krzysztof Plachocki (wynik negatywny). Polichromia z początku XX w. została wykonana wprost na tynku. 1963 r. - B. Hertmanowicz: Opinia o stanie technicznym dot. spękań w kościele ok. 1963 r. - wymiana pokrycia dachów ok. 1964 r. - malowanie wnętrza kościoła, wymiana starych drzwi z okuciami na nowe 1988 r. - P. Marynowski, Z. Palus: Opinia geotechniczna o warunkach gruntowo-wodnych podłoża i posadowienia kościoła ... w Odrowążu. Ustalono, że kościół posadowiono jest na skale. Przyczyną jego spękań nie były więc warunki gruntowe ale brak prawidłowego odprowadzenia wody i izolacji przeciwwilgociowej fundamentów. Zalecono wykonanie izolacji pionowej ściany pn. - od strony pn. 1994 r. - G. Czerwińska: Opinia mykologiczna dot. kościoła par. ... w Odrowążu. 1996 r. - J. Słoń: Ekspertyza techniczna oraz wytyczne do przeprowadzenia remontu kościoła par. ... w Odrowążu. 1996 r. - wymiana tynków na elewacjach, uzupełniono gzymsy, pomalowano elewacje, wymieniono rynny i rury spustowe. 2002 r. - J. Słoń: Aktualizacja ekspertyzy dotyczącej kościoła par. ... w Odrowążu. 2003 r. - we wnętrzu skuto część skorodowanych tynków na ścianie pn. nawy bocznej pn., zastosowano preparaty grzybobójcze i wykonano w tych partiach tynki renowacyjne 2004 r. - remont sygnatury, konstrukcji dachu, wymiana części krokwi, wzmocnienie elementów, impregnacja drewna, pionowa izolacja ściany pn. nawy bocznej. 2005 r. - prace przy murze ogrodzenia (zrealizowano odcinek zachodni).		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Fundamenty – brak opaski odwadniającej i powierzchniowego odprowadzenia wody z otoczenia Mury – spękania nad łukami otworów: głównym wejściowym i otworów okiennych przybudówki zach. Nawy środkowej i bocznych, sklepienia w stanie dobrym (brak warstwy ocieplającej). Elewacje – i obłazi z nich farba, szczególnie w partii cokołu. Więźba dachowa - w stanie dostatecznym - po remoncie Pokrycie dachu – dostateczne, wymaga malowania farbą antykorozyjną Stolarka okienna - zużyta. Stolarka drzwiowa - w stanie dostatecznym. Wnętrze – polichromie zabrudzone, resztki lamperii olejnych – do usunięcia, sztukaterie wymagają konserwacji (zatarty rysunek warstwą przemalowań, zabrudzenia, zacieki, ubytki i spękania). Wnętrze pd. aneksu w przybudówce zach. - zrujnowane, zniszczone tynki na ścianach i stropie, zerwane podłogi Wyposażenie – ołtarze wymagają konserwacji. Instalacje – dostateczne (brak sygnalizacji włamania i pożaru).	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - wykonanie opaski odwadniającej dla właściwego odprowadzenia wody - konserwacja wystroju sztukatorskiego we wnętrzu kościoła			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta : Archiwum Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu. Akta kościoła parafialnego w Odrowążu , bez sygn.

22. Bibliografia :

SGKP, t. 7, s. 390 ; W. Łuszczkiewicz : Przyczynek do historii architektury murowanych kościołów wiejskich w Polsce średniowiecznej. „ Spraw. Komisji BHS w P ” T.6. Kraków 1900, s. 281 ; A. Bastrzykowski: Opis historyczny kościoła w Odrowążu . „Kronika diecezji sandomierskiej” T. II : 1909 ,s .224 ; J. Wiśniewski: Dekanat konecki. Radom 1913 , s. 171-185 ; KZSP. T. III. Województwo kieleckie , z. 5 . Powiat konecki. Warszawa 1958, s. 26-27; CIP.T.1. Województwo kieleckie. z.5.Kielce 1986, s. 124 i n.; F. Kiryk: Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII-XVI w. Kielce 1994 , s. 82 ; P. Solarz: Historia parafii w Odrowążu . Odrowąż 1999 ; Tenże: Dzieje Odrowąża , cz.1. Odrowąż 2002 .

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

- balustrada chóru muzycznego osadzona na stalowych belkach szpeci wewnątrz kościoła i dysharmonizuje z jego barokowym wystrojem.
- zamurowano samowolnie w 2005 r. wejście z zewnątrz do nawy północnej.

25. Opracował J. L. Adamczyk

Tekst J. L. Adamczyk

2005
Plany, rysunki J. L. Adamczyk

Zdjęcia fotograficzne J. L. Adamczyk

Miejsce przechowywania negatywów WUOZ KIELCE, ul. Zamkowa 5

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (data, nazwisko wypełniającego)

27. Załączniki wkładka 1 – 2

1. Miejscowość Odrawąż	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
2. Gmina Staporków	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	c.d. p. 13, na odwrociu - plan sytuacyjny , zdjęcia fotograficzne wnętrza.
3. Powiat Końskie		
4. Województwo świętokrzyskie		

c.d.p.13

Boczne elewacje prawie całe, wraz ze szkarpami, dołem opasane cokołem, przeprute w nawach bocznych - między szkarpami - arkadowymi otworami okiennymi zamkniętymi łukiem odcinkowymi. Nad dachami naw bocznych widoczne trójosiowe elewacje nawy głównej opięte lizenami, nad którymi wyłamuje się gzyms wieńczący, przeprute otworami okiennymi w kształcie elips (w pionie). Na krańcach wsch. - w przeszle prezbiterium, od pn. i pd. duże identyczne arkadowe otwory okienne o łuku półkolistym. Ściana apsydy zwieńczona gzymsem - ślepa, tak jak i półszczytowa ściana nawy bocznej pn. We wsch. ścianie zakrystii - otwór okienny.

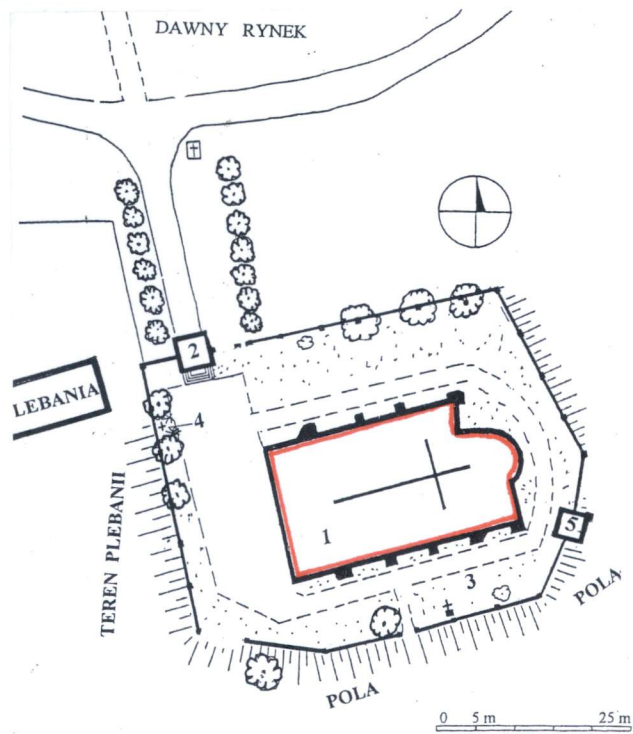
Wnętrze: bazylikowe, trójnawowe, korpus nawowy trójpłaszczyznowy. Nawy boczne otwarte do głównej arkadami filarówymi o łukach półkolistych. **Nawa główna** opięta między arkadami i w narożach, analogicznie do ich rytmu, dodatkowymi wysokimi tokańskimi filarami przyściennymi, nad którymi gieruje się opasujące ją belkowanie, z fryzem ozdobionym ząbkami. Podwyższają je prostopadłościennymi impostami wspierające półkoliste łuki wnek arkadowych. Na osiach, we wnękach – otwory okienne eliptyczne (ustawione w pionie) oświetlające symetrycznie z obu stron nawę. Sklepienia krzyżowe na gurtach, z ujednoliconą dekoracją sztukatorską – ciągniętą wzdłuż szwów sklepień, osi poprzecznej i podłużnej każdego przęsła – do środkowego kwadratowego kasetonu z rozetą. Otwór tęczyowy z arkadą o łuku półkolistym wspartym na przyściennych filarach, od lica podwyższonych impostami, w nim prosta profilowana drewniana belka tęczowa z Ukrzyżowaniem i figurami N. M. Panny, św. Jana Ewangelisty i św. Marii Magdaleny. Na licu ściany tęczy – w stiuku girlandy owoców, herb Uniwersytetu Jagiellońskiego: korona i dwie skrzyżowane paliki – data 1672. W zach. przęsle nawy głównej drewniany chór muzyczny, z takąż balustradą dekorowaną płycinami. Na osi – pod chórem, w głębokiej wnęce – kamienny portal z półkolistą archiwoltą wspartą na tokańskich filarkach. **Prezbiterium** w części przedniej równe prawie wysokością nawie głównej, jednoprzęsłowe, sklepienie kolebką z lunetami na gurtce, oddzielającym ją od konchy nad półkolistą apsydą. Oświetlają go dwa duże arkadowe okna w głębokich gładziach, zamkniętych łukami koszowymi, umieszczone po bokach, przerywające opasujące prezbiterium – belkowanie. Pod oknami – od pd. wejście do zakrystii, od pn. głęboka prostokątna wnęka (zamurowane wyjście na zewnątrz). W **nawach bocznych** – przęsła prostokątne, sklepienie skrzyżowanymi kolebkami, tylko w dwóch przęsłach wschodnich naw – sklepienia krzyżowe wydzielone od zachodu gurtami. Filary między arkadami otwierającymi się na nawę środkową – od strony naw bocznych – opilastrowane. Ściany naprzeciwległe opięte analogicznie pilastrami, między którymi na osiach – okna pod łukami odcinkowymi, w takież wnękach sięgających prawie do posadzki. Na sklepieniach bogata dekoracja sztukatorska. Sztukaterie o stylizowanych motywach roślinnych i geometrycznych (rozety, wazony, główki uskrzydłonych aniołków) na sklepieniach, gurtach, podniebiach łuków arkad międzynawowych.

Wypożyczenie : Ołtarze drewniane – główny późnobarokowy z ok. 1700, osiem bocznych z XVII-XVIII w., ambona drewniana z poł. XVII w., chrzcielnica kamienna z herbami Odrowąż, Brochwicz, Łabędź i datą 1563. Drewniane konfesjonały i ławki - barokowe.

Instalacje : elektryczna i odgromowa.

Wkładkę założył J. L. Adamczyk, październik 2005 r.
Miejsce przechowywania negatywów WUOZ Kielce, ul. Zamkowa 5.

VERTE !

1. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
2. DZWONNICA BRAMNA
3. NAGROBEK LEONA ŻABCZYŃSKIEGO
4. KRZYŻ DREWNIANY
5. KOSTNICA

1. Miejscowość

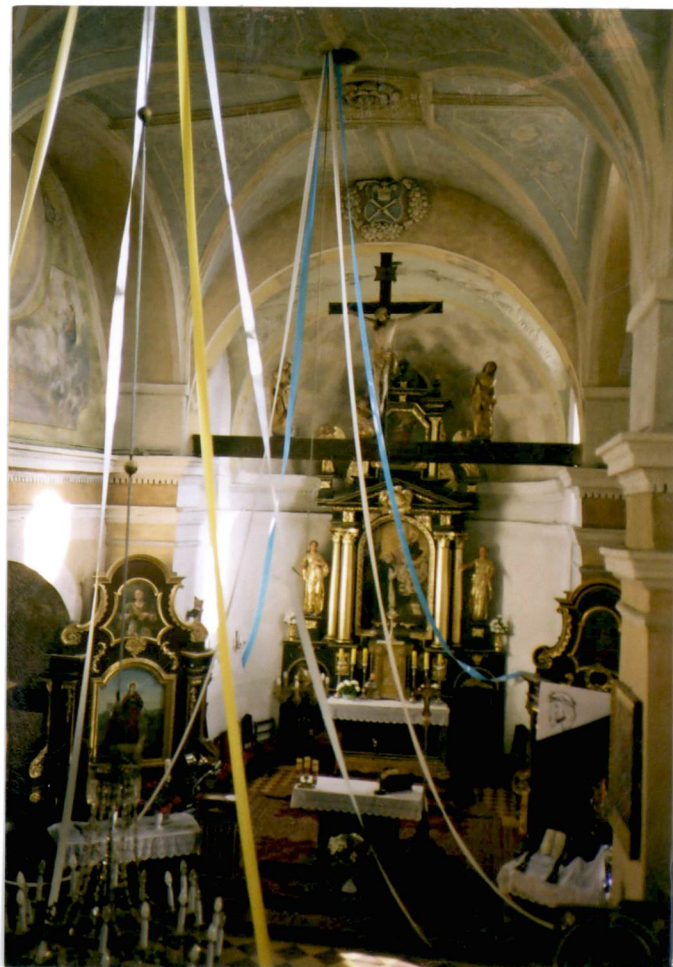
Odrowąż

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kościół parafialny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Zdjęcia

Widok na prezbiterium.

Sciana boczna pn.nawy.

Sciana wsch. nawy bocznej.

Wkładkę założył: ...J..L..Adamczyk.....
 (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:WUOZ.....Kielce

Widok na fasadę.

Fragment elewacji od pn.

Widok na kościół od pd.

Fragment elewacji pd.

